

تقویم تاریخ دفاع مقدس

(نبرد در شرایط سخت)

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور:

تفویض تاریخ دفاع مقدس (نبرد در شرایط سخت) تهیه و تدوین مرکز پژوهشهای
دفاع مقدس نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی؛ تألیف: سعید پورداراب؛
ویرایشگر: حمیدرضا هدایت عبدی، شعاع‌الدین فلاح‌دوست.

مشخصات نشر:

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری:

۱۰۲ ج.: مصرع، نقشه، نمونه، عکس.

فروست:

مرکز اسناد انقلاب اسلامی ۳۷۲-۳۸۰: ۴۰۹: ۴۴۵: ۴۸۶: ۵۰۴: ۵۲۸: ۵۴۲: ۵۶۰: ۵۶۸.

۶۰۶: ۶۲۳: ۶۳۷: ۶۵۳: ۶۶۱: ۶۹۸: ۷۴۵: ۷۶۷: ۸۲۷: ۸۳۹: ۸۴۳: ۸۴۴: ۸۷۵: ۹۱۷.

۹۲۸: ۹۲۹: ۹۵۰: ۹۵۶.

دفاع مقدس: ۲۷: ۲۸: ۲۹: ۳۰: ۳۱: ۳۲: ۳۳: ۳۴: ۳۵: ۳۶: ۳۷: ۳۸: ۳۹: ۴۰: ۴۱: ۴۲: ۴۳: ۴۴.

۴۵: ۴۶: ۴۷: ۴۸: ۴۹: ۵۰: ۵۱: ۵۲: ۵۳: ۵۴: ۵۵: ۵۶: ۵۷.

(دوره): ۰-۹۴-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸.

شابک:

۱۷۰۰۰ ریال (گالینگور): (ج. ۲۹) ۷۴۹-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸.

جلد اول و چهارم، پنجم، ششم، سیزدهم و چهاردهم، پانزدهم، هجدهم، نوزدهم، بیست

و دو و بیست و پنج مجموعه حاضر تألیف فرهنگ‌پژوهی است.

جلد یازدهم، دوازدهم، پانزدهم، شانزدهم، هجدهم، بیستم، یکم، بیست و دوم،

بیست و سوم و بیست و چهارم مجموعه حاضر نبی کریمی است.

جلد دوم، سوم، هفتم، هشتم، نهم، دهم، شانزدهم، هفدهم، نوزدهم، بیستم، یکم،

بیست و هفتم، بیست و هشتم و بیست و نهم توسط مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، به کوشش سعید پورداراب تهیه شده است.

نماینده.

یادداشت:

وضعیت فهرست نویسی:

کتابنامه.

موضوع:

جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ سالشمار.

شناسه افزوده:

ایران، ارتش نیروی زمینی، مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس.

شناسه افزوده:

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

شناسه افزوده:

ایران، ارتش نیروی زمینی، معاونت عملیات

رده‌بندی کنگره:

DSR ۱۶۰۲ / ت ۷ ۱۳۸۴

رده‌بندی دیویی:

۹۵۵/۰۸۴۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی:

۳۰۳۹۵-۸۴.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: تقویم تاریخ دفاع مقدس جلد بیست و نهم حوادث دی ۱۳۶۱ (نبرد در شرایط سخت)

تألیف: سعید پورداراب

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک (جلد بیست و نهم): ۹-۷۴۹-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸

ISBN 978-964-419-749-9

شابک دوره: ۰-۰۹۴-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸

ISBN 978-964-419-094-0

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبروی پل بزرگ اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۱	 پیشگفتار
۲۳	 حوادث و رویدادهای یکم دی ماه ۱۳۶۱
۴۱	 حوادث و رویدادهای دوم دی ماه ۱۳۶۱
۵۵	 حوادث و رویدادهای سوم دی ماه ۱۳۶۱
۷۳	 حوادث و رویدادهای چهارم دی ماه ۱۳۶۱
۹۹	 حوادث و رویدادهای پنجم دی ماه ۱۳۶۱
۱۱۹	 حوادث و رویدادهای ششم دی ماه ۱۳۶۱
۱۳۹	 حوادث و رویدادهای هفتم دی ماه ۱۳۶۱
۱۵۳	 حوادث و رویدادهای هشتم دی ماه ۱۳۶۱
۱۶۵	 حوادث و رویدادهای نهم دی ماه ۱۳۶۱
۱۷۵	 حوادث و رویدادهای دهم دی ماه ۱۳۶۱
۱۸۷	 حوادث و رویدادهای یازدهم دی ماه ۱۳۶۱
۱۹۵	 حوادث و رویدادهای دوازدهم دی ماه ۱۳۶۱
۲۰۵	 حوادث و رویدادهای سیزدهم دی ماه ۱۳۶۱
۲۱۷	 حوادث و رویدادهای چهاردهم دی ماه ۱۳۶۱
۲۲۷	 حوادث و رویدادهای پانزدهم دی ماه ۱۳۶۱
۲۴۱	 حوادث و رویدادهای شانزدهم دی ماه ۱۳۶۱

۲۵۳.....	حوادث و رویدادهای هفدهم دی ماه ۱۳۶۱.....
۲۶۳.....	حوادث و رویدادهای هجدهم دی ماه ۱۳۶۱.....
۲۷۵.....	حوادث و رویدادهای نوزدهم دی ماه ۱۳۶۱.....
۲۸۷.....	حوادث و رویدادهای بیستم دی ماه ۱۳۶۱.....
۲۹۷.....	حوادث و رویدادهای بیست و یکم دی ماه ۱۳۶۱.....
۳۰۷.....	حوادث و رویدادهای بیست و دوم دی ماه ۱۳۶۱.....
۳۱۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و سوم دی ماه ۱۳۶۱.....
۳۲۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و چهارم دی ماه ۱۳۶۱.....
۳۵۳.....	حوادث و رویدادهای بیست و پنجم دی ماه ۱۳۶۱.....
۳۶۷.....	حوادث و رویدادهای بیست و ششم دی ماه ۱۳۶۱.....
۳۸۳.....	حوادث و رویدادهای بیست و هفتم دی ماه ۱۳۶۱.....
۴۰۱.....	حوادث و رویدادهای بیست و هشتم دی ماه ۱۳۶۱.....
۴۱۷.....	حوادث و رویدادهای بیست و نهم دی ماه ۱۳۶۱.....
۴۲۹.....	حوادث و رویدادهای سیام دی ماه ۱۳۶۱.....
۴۴۳.....	نمایه.....

مقدمه

جنگ تحمیلی عراق بر ایران هر چند در ظاهر تهاجم و تجاوز کشوری همسایه بر همسایه دیگر بود اما در حقیقت جنگ تمامی قدرت‌های جهانی و کشورهای مرتجع منطقه با انقلاب اسلامی و نظام برآمده از آن بود. انقلاب اسلامی که باعث رعب و وحشت ابرقدرت‌ها شده و منافع آنان را در ایران از بین برده بود، مورد کینه و نفرت قدرت‌های جهانی و در رأس آن آمریکا قرار داشت. آمریکا که چند سال پیش متحد استراتژیک و خوش‌بینی خود را از دست داده بود، در پی براندازی نظام جمهوری اسلامی برآمد و به انواع ادوات و تسلیحات و کمک‌ها و حمایت‌ها از صدام پشتیبانی نمود تا به ایران حمله کند. در این جنگ ظالمانه و نابرابر؛ ستون پنجم دشمن در جبهه‌ها مکان و زمان عملیات‌ها را به بعثی‌ها می‌رساند، ماهواره‌های پیشرفته‌ی آمریکا تجمع نیروهای ایران را شناسایی و گزارش می‌کردند و شوروی و رژیم اشغالگر قدس و سایر قدرت‌های جهانی و رژیم‌های مرتجع منطقه به انواع موشک‌ها و خودروها و هزینه‌های سنگین از صدام حمایت می‌کردند، اما رزمندگان اسلام و مدافعان ایران با توکل و اتکا به خداوند و رهبری امام خمینی و حضور ملت در جبهه‌ها و پشت جبهه‌ها توانستند حماسه‌ای خلق کنند که اعجاب جهانیان را برانگیخت.

با پیروزی‌های رزمندگان اسلام در عملیات محرم به تدریج چشم‌انداز دستیابی به شهرهای عراق از جمله بصره و بغداد روشن‌تر و معقول به نظر رسید. در فاصله‌ی بین دو عملیات محرم و والفجر مقدماتی، دشمن بعثی پس از دریافت ضربات متعدد در عملیات‌های مکرر، درصدد ایجاد موانع در مقابل مواضع خود بود تا آنها را به درّهای نفوذناپذیری تبدیل نماید. در این زمان دستیابی به شهر استراتژیک بصره هدفی کوتاه‌مدت یا نهایتاً میان‌مدت برای

رزمندگان اسلام بود؛ اما تصرف بغداد و سرنگونی صدام هدفی درازمدت شمرده می‌شد. مجموعه‌ی پیش رو حوادث روزهای پس از عملیات محرم و دوران طلوع فجر و امتداد آن را دربرمی‌گیرد.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی در راستای ثبت و ضبط دقیق حوادث جنگ تحمیلی و انتقال آن به نسل‌های بعدی اقدام به انتشار این کتاب کرده است. در پایان ضمن تقدیر از گردآورندگان این مجموعه، از همکاران مؤسسه‌ی فرهنگی هنری و انتشارات تقدیر و تشکر می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

پیشگفتار

پس از اجرای عملیات غرور آفرین بیت المقدس و آزادسازی خرمشهر و پیروزی قاطع نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران بر ارتش عراق، تحولات و تحرکات وسیعی در منطقه به نفع عراق آغاز گردید و پشتیبانی‌های همه‌جانبه به‌سوی آن‌ها سرازیر شد. در این هنگام، استراتژی عراق در دفاع از خود و جلوگیری از پیشروی رزمندگان ایران اسلامی تغییرات بنیادی کرد که در آن، سه حرکت اساسی را می‌توان نام برد که به این شرح می‌باشد:

- ایجاد سیستم‌های پیچیده‌ی مین و موانع و دفاع در چند رده در عمق؛
- استفاده از شیوه‌ی جدید کاربرد نیروها در خطوط دفاعی و اجرای دفاع متحرک علیه رزمندگان ایران اسلامی؛

- بهره‌گیری از توانمندی نیروی هوایی در بمباران نیروها و بمباران شهرها و ایجاد تلفات و ضایعات سنگین و ایجاد زعب و وحشت و تخریب روحیه‌ی رزمندگان اسلام. نتیجه‌ی این تغییرات بنیادی در استراتژی عراق را می‌توان در عملیات رمضان مشاهده کرد که با وجود پیشروی سریع رزمندگان اسلام و شکست سنگین دشمن در بخشی از منطقه‌ی عملیات، اقدام به‌موقع ارتش عراق و استفاده از نیروهای زبده‌ی زرهی و پاتک سنگین آن‌ها، عملاً پیروزی را به شکست تبدیل نمود.

پس از اجرای عملیات ناموفق رمضان، در دیدگاه‌های فرماندهان نظامی ارتش و سپاه با درک جدید از شرایط و تحولات بنیادین ایجاد شده تغییراتی حاصل شد و این تغییرات، در کاربرد نیروها نیز تأثیرگذار بود. با توجه به اینکه ارتش عراق عمدتاً در منطقه‌ی بصره و شرق آن متمرکز گردیده بود، این تفکر ایجاد شد که با انجام یک سری عملیات در سایر مناطق و

کشاندن دشمن از منطقه‌ی بصره به مناطق دیگر، زمینه‌ی اجرای عملیات مهمی در منطقه‌ی جنوب فراهم شود.

براساس همین نگرش، مناطق مورد نظر برای عملیات والفجر مقدماتی برای دسترسی به عمق خاک دشمن و قطع خطوط مواصلاتی بصره انتخاب گردید و صرف نظر از اختلاف نظرهایی که وجود داشت، سرانجام طرح عملیاتی شماره‌ی ۱ کربلای ۱۱ برای اجرای این عملیات در ۲۴ آذر ۱۳۶۱ صادر شد و تصمیم گرفته شد که اجرای سلسله عملیات والفجر - یکی پس از دیگری - تا انهدام کامل دشمن و رسیدن ما به حقوق حقه‌ی خود و تنبیه متجاوز ادامه یابد.

آنچه در این کتاب - که به نام «شرایط سخت در نبرد» نام‌گذاری شده است - ملاحظه خواهید کرد شامل کلیه‌ی تلاش‌ها و فعالیت‌های قبل از عملیات و کلیه‌ی بررسی‌ها و شناسایی‌ها و تهیه‌ی برآوردها و در نهایت طرح‌ریزی و تهیه‌ی آن و صدور طرح عملیاتی و حضور گسترده و مداوم نیروهای بسیج مردمی در جبهه‌ها برای اجرای این عملیات است که از ویژگی‌های این دوره از دفاع مقدس می‌باشد.

گفتنی است که ارتش عراق نیز با آگاهی از این جابه‌جایی‌ها، بر حجم اقدامات دفاعی خود افزود و فصل جدیدی را در دفاع متحرک و دفاع منطقه‌ای به وجود آورد و در طول دوره، بمباران‌های شدیدی را در شهرها و مناطق عملیاتی انجام داد.

در مجموع، این کتاب شامل کلیه‌ی حوادث و رویدادهای مهم جبهه‌ها و درگیری‌های داخل در دی‌ماه سال ۱۳۶۱ می‌باشد که امید است مفید و مؤثر واقع گردد.

معرفی مؤلف:

امیر سرتیپ ۲ ستاد سعید پورداراب در سال ۱۳۲۰ش در شهرستان فسا متولد و در سال ۱۳۳۹ش وارد دانشکده‌ی افسری گردید. او در سال ۱۳۴۲ش با رسته‌ی پیاده فارغ‌التحصیل شد و در طول خدمت، دوره‌های مقدماتی پیاده، عالی پیاده، دفاع غیرنظامی، ترابری پیاده، اطلاعات رزمی، تفسیر عکس هوایی و دوره‌ی دافوس را سپری نمود. وی با شروع جنگ تحمیلی در سمت معاون عملیاتی تیپ ۱ لشکر ۲۱ پیاده حمزه به جبهه اعزام گردید و تا پایان جنگ تحمیلی، به ترتیب در سمت‌های معاون عملیاتی تیپ ۱ لشکر ۲۱، فرمانده تیپ ۳

لشکر ۲۱ پیاده حمزه، معاون عملیاتی و جانشین لشکر ۲۱ پیاده حمزه و پس از پایان جنگ تحمیلی نیز در سمت‌های مدیر آمادگی رزمی، جانشین و سرپرست معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی ارتش و بالاخره جانشین اداره‌ی سوم در ستاد مشترک ارتش انجام وظیفه نمود. ایشان به دلیل ابراز رشادت و کسب موفقیت‌های درخشان در عملیات فتح‌المبین و بیت‌المقدس، در سمت فرماندهی تیپ، موفق به اخذ دو قطعه نشان فتح درجه‌ی ۲ و ۳ از دست مبارک مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا گردید. آخرین مسئولیت وی قبل از بازنشستگی، مشاور ریاست ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در امور عملیات و جنگ بوده است.

فعالیت‌های مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس نزاجا تا به امروز:

کتاب حاضر، بیست و نهمین جلد از مجموعه‌ی تقویم تاریخ دفاع مقدس است که به وسیله‌ی محققان و مؤلفان در مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس نیروی زمینی ارتش گردآوری شده و حاوی کلیه اقدامات مهم رزمندگان در دی ماه سال ۱۳۶۱ می‌باشد. طبعاً مطالب این کتاب نیز که برگرفته از اسناد و مدارک حقیقی و موجود و نشأت گرفته از حماسه‌ای جاوید از ایمان و عشق به شهادت و شجاعت رزمندگان ایران اسلامی می‌باشد، متمایز از سایر کتاب‌ها بوده و در نوع خود بی‌نظیر می‌باشد. امید است که این کتاب مورد استفاده و بهره‌برداری محققان و مورخان جنگ تحمیلی و ملت شجاع و مبارز میهن اسلامی‌مان قرار گیرد.

تلاش دست‌اندرکاران تدوین تقویم تاریخ دفاع مقدس بر آن بوده تا با تکیه بر اسناد و مدارک موجود در نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران و مدد از قلم اندیشمندان حوزه‌ی تاریخ به خصوص عرصه‌ی تاریخ جنگ تحمیلی و تکیه بر بازتاب‌های میثاسی و رسانه‌ای، برای ترسیم تصویر روشنی از حال و هوای روزهای دفاع مقدس که بر مردم ما رفته است؛ بدون اعمال نظر و تجزیه و تحلیل وقایع، صرفاً به وقایع و تاریخ‌نگاری بپردازد تا خواننده بتواند بر مبنای برداشت از سیر حوادث در روزهای جنگ تحمیلی، به تحلیل مورد نظر خود دست یابد.

آنچه در این مجموعه تدوین و گردآوری شده است، به غیر از اسناد و مدارک که خود گویا و گواه متقنی بر حوادث رخ داده در طول هشت سال جنگ تحمیلی‌اند، جهت اطلاع

خوانندگان محترم گردآوری شده است و صرف وجود آنها در این مجموعه، دلیل تأیید آن از سوی مؤلف اثر و مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس نیروی زمینی ارتش نیست.

جای بسی خوشبختی است که تا خرداد ماه سال ۱۳۹۱ در تلاشی هشت ساله از سال ۱۳۸۲ تاکنون، شرح حوادث جنگ تحمیلی و چند ماه پس از اجرای قطعنامه‌ی ۵۹۸ مصوب سازمان ملل متحد (از شهریور ۱۳۵۹ تا پایان سال ۶۷) در قالب ۱۰۲ جلد به شرح جدول زیر تدوین شده است:

جلد	موضوع	نام کتاب	مؤلف	تعداد صفحات	تاریخ تألیف	نوبت چاپ
۱	شهریار ۵۹	خرین و نورملی صلح	امیر فرهاد بهروزی	۴۹۸	اسفند ۱۳۸۲	اول - تابستان ۱۳۸۴ دوم - تابستان ۱۳۸۶
۲	مهر ۵۹	غرش توپ‌ها	امیر پورداراب	۶۰۱	اسفند ۱۳۸۲	اول - زمستان ۱۳۸۴ دوم - زمستان ۱۳۸۵
۳	آبان ۵۹	پل‌های تسخیرناپذیر	امیر پورداراب	۶۶۲	شهریور ۱۳۸۳	اول - تابستان ۱۳۸۵ دوم - زمستان ۱۳۸۵
۴	آذر ۵۹	تثبیت متجاوز	امیر فرهاد بهروزی	۷۰۷	شهریور ۱۳۸۳	اول - زمستان ۱۳۸۵
۵	دی ۵۹	گامهای نخستین	امیر فرهاد بهروزی	۵۴۹	اسفند ۱۳۸۳	اول - تابستان ۱۳۸۶
۶	بهمن ۵۹	بر بام میمک	امیر فرهاد بهروزی	۱۰۴۵	اسفند ۱۳۸۳	اول - پاییز ۱۳۸۶
۷	اسفند ۵۹	بر فراز رقابیه	امیر پورداراب	۱۳۸۲	اسفند ۱۳۸۳	اول - بهار ۱۳۸۷

۸	فروردین ۶۰	بر فراز آسمان‌ها	امیر پورداراب	۱۷۶۴	اسفند ۱۳۸۳	اول - تابستان ۱۳۸۷
۹	اردیبهشت ۶۰	ضربه‌های پی‌درپی	امیر پورداراب	۴۸۸	۱۳۸۴/۳/۳۰	اول - تابستان ۱۳۸۷
۱۰	خرداد ۶۰	عزل بنی‌صدر، سرآغار یک تحول	امیر پورداراب	۵۰۹	۱۳۸۴/۳/۳۰	اول - تابستان ۱۳۸۷
۱۱	تیر ۶۰	آزادی نوسود	امیر نبی کریمی	۴۷۵	۱۳۸۴/۳/۳۰	اول - زمستان ۱۳۸۶ دوم - تابستان ۱۳۸۸
۱۲	مرداد ۶۰	فانچین کرخه‌کور	امیر نبی کریمی	۹۸۸	۱۳۸۴/۶/۳۰	اول - بهار ۱۳۸۸
۱۳	شهریور ۶۰	به‌سوی بستان	امیر فرهاد بهروزی	۷۶۹	۱۳۸۴/۶/۳۰	اول - تابستان ۱۳۸۸
۱۴	مهر ۶۰	شکست حصر	امیر فرهاد بهروزی	۶۸۲	۱۳۸۴/۶/۳۰	اول - پاییز ۱۳۸۸
۱۵	آبان ۶۰	فروغ فتح	امیر فرهاد بهروزی، امیر نبی کریمی	۶۳۹	۱۳۸۴/۱۰/۱۳	اول - زمستان ۱۳۸۸
۱۶	آذر ۶۰	فتح بستان (طریق القدس)	امیر پورداراب، امیر کریمی	۵۸۵	۱۳۸۴/۱۰/۱۳	اول - تابستان ۱۳۸۹
۱۷	دی ۶۰	حماسه‌ی شیاکوه	امیر پورداراب، امیر بهروزی	۵۱۸	۱۳۸۵/۳/۳۰	اول - تابستان ۱۳۸۹
۱۸	بهمن ۶۰	نبرد خونین در جزابه	امیر نبی کریمی، امیر بهروزی	۴۲۹	۱۳۸۵/۳/۳۰	اول - بهار ۹۰

۱۹	اسفند ۶۰	دراه پیروزی	امیر فرهاد بهروزی، امیر پورداراب	۶۵۸	۱۳۸۵/۷/۳۰	اولیهار ۹۰
۲۰	فروردین ۶۱	فتح بزرگ	امیر نبی کریمی، امیر پورداراب	۱۱۲۷	۱۳۸۵/۷/۳۰	اول - زمستان ۹۰
۲۱	اردیبهشت ۶۱	به سوی شلمچه	امیر پورداراب، امیر کریمی	۱۰۳۲	۱۳۸۵/۱۱/۳۰	اول - زمستان ۱۳۸۷
۲۲	خرداد ۶۱	خدا خرمشهر را آزاد کرد	امیر فرهاد بهروزی، امیر کریمی	۹۳۲	۱۳۸۵/۱۱/۳۰	
۲۳	تیر ۶۱	رمضان در رمضان	امیر نبی کریمی	۸۸۷	۱۳۸۵/۱۱/۳۰	
۲۴	مرداد ۶۱	و هنور رمضان	امیر نبی کریمی	۷۰۵	۱۳۸۵/۱۱/۳۰	
۲۵	شهریور ۶۱	حماسه‌ی دو سال حضور	امیر فرهاد بهروزی	۶۲۵	۱۳۸۶/۲/۳۰	
۲۶	مهر ۶۱	مسلم بن عقیل (ع)، فراتر از شجاعت	امیر فرهاد بهروزی	۵۵۷	۱۳۸۶/۲/۳۰	
۲۷	آبان ۶۱	محرم	امیر پورداراب	۶۳۹	۱۳۸۶/۲/۳۰	
۲۸	آذرودی ۶۱	طلوع فجر	امیر پورداراب	۶۰۸	۱۳۸۶/۳/۳۰	
۲۹	دی و بهمن ۶۱	نبرد در شرایط سخت	امیر پورداراب	۸۲۲	۱۳۸۶/۶/۳۰	
۳۰	اسفند ۶۱	سال سربلندی	امیر فرهاد بهروزی	۸۲۴	۱۳۸۶/۶/۳۰	
۳۱	فروردین ۶۲	در امتداد فجر	امیر فرهاد بهروزی	۱۲۲۰	۱۳۸۶/۹/۳۰	

۳۲	اردیبهشت ۶۲	حقیقت مقاومت	امیر فرهاد بهریزی	۹۵۸	۱۳۸۶/۹/۳۰
۳۳	خرداد ۶۲	ضربت جندالله	امیر نبی کریمی	۱۰۲۳	۱۳۸۶/۹/۳۰
۳۴	تیر ۶۲	والفجر ۲	امیر نبی کریمی	۱۱۷۱	۱۳۸۶/۱۲/۲۹
۳۵	مرداد ۶۲	والفجر ۳	امیر نبی کریمی	۱۷۳۸	۱۳۸۶/۱۲/۲۹
۳۶	شهریور ۶۲	نبرد خاموش	امیر پورداراب	۹۳۵	۱۳۸۶/۱۲/۲۹
۳۷	مهر ۶۲	والفجر ۴	امیر پورداراب	۱۰۱۳	۱۳۸۶/۱۲/۲۹
۳۸	آبان ۶۲	دران سوزی مرز	امیر فرهاد بهریزی	۱۱۰۸	۱۳۸۷/۴/۳۰
۳۹	آذر ۶۲	شیران دره شیلر	امیر فرهاد بهریزی	۱۰۶۶	۱۳۸۷/۴/۳۰
۴۰	دی ۶۲	جنون جلاد	امیر نبی کریمی	۸۵۱	۱۳۸۷/۴/۳۰
۴۱	بهمن ۶۲	مقابله به مثل	امیر نبی کریمی	۱۱۵۳	۱۳۸۷/۴/۳۰
۴۲	اسفند ۶۲	عملیات خیبر	امیر پورداراب	۱۲۶۶	۱۳۸۷/۷/۳۰
۴۳	فروردین ۶۳	پس لرزه های مجنون	امیر پورداراب	۱۰۳۰	۱۳۸۷/۷/۳۰
۴۴	اردیبهشت ۶۳	جنگ آب	امیر پورداراب	۱۰۲۴	۱۳۸۷/۷/۳۰
۴۵	خرداد ۶۳	جنگ نفت کش ها	امیر نبی کریمی	۱۶۶۷	۱۳۸۷/۱۰/۳۰
۴۶	تیر ۶۳	خوف خفاش	امیر نبی کریمی	۱۴۶۶	۱۳۸۷/۱۰/۳۰

۴۷	مرداد ۶۳	دروغ بزرگ	امیر فرهاد بهروزی	۱۰۷۲	۱۳۸۷/۱۰/۳۰
۴۸	شهریور ۶۳	امتحان بزرگ	امیر فرهاد بهروزی	۱۲۸۶	۱۳۸۸/۱/۳۱
۴۹	مهر ۶۳	میمک، عاشورایی دیگر	امیر فرهاد بهروزی	۱۶۳۲	۱۳۸۸/۱/۳۱
۵۰	آبان ۶۳	ارتش، درخور افتخار	امیر فرهاد بهروزی	۱۲۷۴	۱۳۸۸/۱/۳۱
۵۱	آذر ۶۳	هویت پنهان	امیر نبی کریمی	۱۲۴۵	۱۳۸۸/۴/۳۰
۵۲	دی ۶۳	تکدی هرمز، تضمین صدور	امیر نبی کریمی	۱۱۶۵	۱۳۸۸/۴/۳۰
۵۳	بهمن ۶۳	در نظر کار	امیر پورداراب	۱۱۱۷	۱۳۸۸/۴/۳۰
۵۴	اسفند ۶۳	عملیات بدر	امیر پورداراب	۱۵۸۷	۱۳۸۸/۴/۳۰
۵۵	فروردین ۶۴	پاسخی درخور	امیر پورداراب	۱۱۴۴	۱۳۸۸/۷/۳۰
۵۶	اردیبهشت ۶۴	تغییر موازنه‌ی قدرت	امیر پورداراب	۱۰۱۱	۱۳۸۸/۷/۳۰
۵۷	خرداد ۶۴	خرداد خونین	امیر فرهاد بهروزی	۱۴۴۶	۱۳۸۸/۷/۳۰
۵۸	تیر ۶۴	عملیات قادر	امیر فرهاد بهروزی	۱۳۵۰	۱۳۸۸/۱۰/۳۰
۵۹	مرداد ۶۴	عاشورا در هور	امیر نبی کریمی	۱۷۱۲	۱۳۸۸/۱۰/۳۰
۶۰	شهریور ۶۴	خارک همچنان استوار و پابرجا	امیر نبی کریمی	۱۸۰۰	۱۳۸۸/۱۰/۳۰
۶۱	مهر ۶۴	دلیران دره‌ی دراو	امیر فرهاد بهروزی	۱۱۸۰	۱۳۸۹/۱/۳۰

۶۲	آبان ۶۴	جنگ و صلح تحمیلی	امیر فرهاد بهریزی	۱۰۸۹	۱۳۸۹/۱/۳۰
۶۳	آذر ۶۴	هویزه، سرفراز همیشه‌ی تاریخ	امیر نبی کریمی	۱۳۵۴	۱۳۸۹/۱/۳۰
۶۴	دی ۶۴	راهیان کربلا	امیر نبی کریمی	۱۵۳۵	۱۳۸۹/۴/۳۰
۶۵	بهمن ۶۴	والفجر ۸	امیر پورداراب	۱۶۵۳	۱۳۸۹/۴/۳۰
۶۶	اسفند ۶۴	والفجر ۹	امیر پورداراب	۱۲۳۵	۱۳۸۹/۴/۳۰
۶۷	فروردین ۶۵	لبیک یا امام	امیر احمد کریمی	۸۹۶	۱۳۸۸/۱۱/۷
۶۸	اردیبهشت ۶۵	رزم بی امان	امیر احمد کریمی	۱۳۵۶	۱۳۸۹/۲/۱۴
۶۹	خرداد ۶۵	ضربت قاطع	امیر احمد کریمی	۸۹۰	مرداد ۸۹
۷۰	تیر ۶۵	آن روی سکه	امیر احمد کریمی	۷۸۱	آبان ۸۹
۷۱	مرداد ۶۵	نقطه‌ی عطف	امیر فرهمندزاده	۱۰۳۴	۱۳۸۸/۱۱/۷
۷۲	شهریور ۶۵	فرّ ماه	امیر فرهمندزاده	۱۱۲۷	۱۳۸۸/۱۲/۲۳
۷۳	مهر ۶۵	پیروان محمد(ص)	امیر فرهمندزاده	۸۰۸	۱۳۸۹/۴/۷
۷۴	آبان ۶۵	عروج ۸۸	امیر فرهمندزاده	۸۴۶	آبان ۸۹
۷۵	آذر ۶۵	عجز شیطان	امیر مصوری	۱۴۲۶	۱۳۸۹/۲/۸
۷۶	دی ۶۵	سرنوشت	امیر مصوری	۱۷۳۰	۱۳۸۹/۴/۱۶

۷۷	بهمن ۶۵	انهدام	امیر مصوری	۱۶۸۲	مرداد ۸۹	
۷۸	اسفند ۶۵	نبرد حاج عمران	امیر مصوری	۱۰۴۶	آبان ۸۹	
۷۹	فروردین ۶۶	در ساحل اروند	امیر فرهاد بهریزی	۱۲۴۴	۱۳۸۹/۸/۱۸	
۸۰	اردیبهشت ۶۶	تکیه بر باد	امیر فرهاد بهریزی	۱۲۷۷	۱۳۸۹/۱۰/۲۸	
۸۱	خرداد ۶۶	سلسله عملیات‌های نصر و فتح	امیر پورداراب	۱۰۴۸	۸۹ / ۸ / ۱۷	
۸۲	تیر ۶۶	از حلیجه تا ماهوت	امیر پورداراب	۱۲۳۸	۱۳۸۹/۱۰/۲۸	
۸۳	مرداد ۶۶	امیر نبی کریمی	شهادت طایان	۲۲۱۸	۸۹ / ۸ / ۱۸	
۸۴	شهریور ۶۶	خلیج فارس	امیر نبی کریمی	۲۱۲۲	۱۳۸۹/۱۱/۲	
۸۵	مهر ۶۶	تهدیدات آمریکا در خلیج فارس	امیر پورداراب	۱۲۶۵	۱۳۹۰/۲/۱۵	
۸۶	آبان ۶۶	حضور گسترده	امیر پورداراب	۱۴۰۰	۱۳۹۰/۵/۱۵	
۸۷	آذر ۶۶	تندره‌های خلیج فارس	امیر فرهاد بهریزی	۱۴۰۶	۱۳۹۰/۲/۱۵	
۸۸	دی ۶۶	افسانه‌ی پایداری	امیر بهروزی	۱۲۲۷	۱۳۹۰/۵/۱۱	
۸۹	بهمن ۶۶	اعتراف متجاوز	امیر نبی کریمی	۱۵۶۵	۱۳۹۰/۲/۱۵	

۹۰	اسفند ۶۶	اوج جنایت	امیر نبی کریمی	۹۶۳	۱۳۸۹/۱۲/۲۹
۹۱	فروردین ۶۷	درماندگی دیکتاتور	امیر احمد کریمی	۹۶۳	۱۳۸۹/۱۲/۲۹
۹۲	اردیبهشت ۶۷	بیت المقدس ۶	امیر مصوری	۱۴۵۵	۱۳۸۹/۱۲/۱۹
۹۳	خرداد ۶۷	النازعات	امیر فرهمنزاده	۱۴۰۳	۱۳۸۹/۱۲/۲۹
۹۴	تیر ۶۷	هرمهای فشار	امیر احمد کریمی	۱۰۷۴	۱۳۹۰/۳/۲۱
۹۵	مرداد ۶۷	پروزی نهایی مرصاد	امیر مصوری	۱۹۸۴	۱۳۹۰/۳/۱
۹۶	شهریور ۶۷	کارشکنی در اجرای قطعنامه‌ی ۵۹۸	امیر مسعود فرهمنزاده	۱۸۴۰	۱۳۹۰/۳/۱
۹۷	مهر ۶۷	دوران بازسازی و سازندگی	امیر احمد کریمی	۷۴۹	۱۳۹۰/۶/۲۳
۹۸	آبان ۶۷	تکرار تکبر	امیر احمد کریمی	۶۴۳	۱۳۹۰/۹/۸
۹۹	آذر ۶۷	قرارداد ۵۹۸	امیر فرهمنزاده	۱۱۷۸	۱۳۹۰/۵/۲۵
۱۰۰	دی ۶۷	فروپاشی کمونیسم	امیر فرهمنزاده	۱۰۴۵	۱۳۹۰/۹/۱
۱۰۱	بهمن ۶۷	تثبیت انقلاب	امیر مصوری	۱۰۳۴	۱۳۹۰/۵/۲۶
۱۰۲	اسفند ۶۷	قطعنامه‌ی بی‌فرجام	امیر مصوری	۹۳۱	۱۳۹۰/۸/۲۹
جمع کل صفحات مجموعه تاریخ دفاع مقدس				۱۰۹۸۹۵	

بدون شک تداوم این تلاش مستمر و حرکت تاریخی و ملی که در نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران جامه‌ی عمل به خود پوشید، جز با تدابیر بخردانه و حمایت‌های بی‌دریغ فرماندهان محترم نیروی زمینی ارتش و هیئت رئیسه‌ی محترم آن در بدو این حرکت و استمرار آن تا این لحظه امیران ناصر محمدی‌فر، محمدحسین دادرس، سیدناصر حسینی، محمدعلی آرمان‌فر، زین‌العابدین مرادی، علی حسین‌پور و فرماندهی و هیئت رئیسه‌ی محترم نزاجا در زمان چاپ این اثر، امیران احمدرضا پوردستان، کیومرث حیدری و علی آراسته و انگیزه‌ی بلند محققان ارجمند در تدوین تاریخ دفاع مقدس میسر نمی‌گردید.

از سرهنگ حمیدرضا هدایت عبدی نیز که از جلد ۲۱ به بعد با افزودن پاورقی‌های ارزشمند تاریخی بر غنای این مجموعه افزود، سپاسگزاریم.

نقش مرکز اسناد انقلاب اسلامی، سازمان عقیدتی - سیاسی ارتش و بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، از حیث در اختیار قرار دادن اسناد و مدارک موجود خود به‌صورت کاملاً آزاد بسیار حائز اهمیت است. از حجت‌الاسلام والمسلمین روح‌الله حسینیان (ریاست محترم مرکز اسناد انقلاب اسلامی) و آقای مهدی رمضانی (مدیر محترم انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی) و همکاران محترم ایشان نیز که با درک عمیق از اهمیت جمع‌آوری و تدوین تاریخ بکر جنگ تحمیلی، چاپ و انتشار این مجموعه را عهده‌دار شدند، صمیمانه قدردانی می‌کنیم.

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

سازمان ایثارگران نزاجا

مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس